„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторницом на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
за целу годину . . . . . 14 ф. — н.
за по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 8 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију (у сребру)
за годину 35 дин. на пола године 17½ дин на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Појединн бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 116. У Новом Саду у недељу 29. јула (10. августа) 1884. ГОДИНА XIX.

САСТАНАК ЦАРЕВА У ИШЛУ.

Мала варошица Ишл у Горњој Аустрији, која до сад позната беше само са својих лековитих илица, као да ће сада да постане чувена и у светској историји. Пријатељски савез међу Аустро-Угарском и Немачком, којим је берлински конгрес уродио, налазио је до сад најјаснија израза у састанцима оба владаоца, који га склопише. За место овим састанцима беше свагда одабрана ова убава варошица аустријска, па тако је било и сада. И ове године изразише оба владаоца жељу, да се на пријатељски договор састану, и састанак тај беше уобичајеном свечаношћу и ове године у Ишлу одржан.

Но дочим се о пређашњим састанцима вести брзојавне жице ограничаваху само на ове свечаности за знак, да та виђења владалачка осим међусобне измене пријатељских осећаја друге цели не имаху — почињу се о садањем састанку распростирати вести, од којих би свака поједина, ако би се обистинила, била довољна, да у данашњој политичкој констелацији европској највеће промене проузрочи. Није дакле никакво чудо, што се садањем састанку необична важност приписује, дочим се на пређашње свагда само у толико обазирало, у колико је то захтевао дуг пристојности и пажљивости према дотичним високим лицима.

Пре свега је општу позорност на се обратила та околност, што је наш владалац овога пута наредио к себи у Ишл не само министра спољњих послова г. грофа Калнокија, него и угарског министра-председника Тису, па и хрватског министра г. барона Бедековића. Чим се вест о позиву њиховом обистинила, одмах је и тако звана конјектурална политика у своја права ступила. С места се почело нагађати, какова би могла бити права цел овим позивима. Да ови министри нису само зато позвати, да буду просто приказани седом немачком владаоцу, него да се ту тицало велеважних питања, у којима је дотичне државнике преслушати ваљало, у то се нико није сумњати могао.

Но при свем том што данашња журналистика с огромним моралним и материјалним средствима располаже, која су овом пригодом без сваке сумње исцрпиво употребљена — није се ипак могло ништа позитивно о правом политичком значају ишлских догађаја сазнати. Све што је оданде брзојав у свет разнео, ограничава се такођер на саме конјектуре, претпоставке и нагађања, која су с обзиром на суделујућа лица, на постојеће околности и мање више позната очекивања црпена, те која би судећи по томе мање или више вероватна могла бити.

Ми се нерадо занимамо конјектуралном политиком и с тога ћемо се ограничити само на то, да бацимо летимичан поглед на досадање плодове њене, без да би се у потање оцењивање њихове вредности упуштали.

Тако је долазак министра Тисе и Бедековића дао повода неким политичарима да помисле о анексији Босне и Херцеговине, дакле на питање, које је за будуће уређење источних одношаја од највеће важности. Други опет, који ову комбинацију осуђују као пренагљену, приписују долазак ових министара тој околности, што је као цар Виљем с обзиром на запете одношаје земаља угарске круне дао израза жељи, да се о унутрашњем стању у источној половини наше монархије подробно обавести. Потврде овој конјектури хоће браниоци њени да нађу још и у том, што се приближује крај року, до којега би савез међу обема монархијама трајати имао, те је потреба његове обнове наступила. Да, ову обнову аустро-угарско-немачког савеза сматрају они за главну цел овогодишњем састанку. Ради ове велеважне ствари морао је овај пут не само министар спољњих послова, г. Калноки, него и надвојвода Албрехт као врховни инспектор аустро-угарског војинства, па и угарски министар-председник у Ишл доћи, који је при првом склапању овога савеза пре пет година зато изостати могао, што је тада на челу спољњих послова стојао Мађар Андраши. Приврженици овога савеза, којима је ова комбинација најпријатнија, мисле да по љубазном опроштају оба монарха смеду и то претпоставити, да се обнова тога савеза може већ и као свршен чин сматрати. — Још други, који могућност ове комбинације не поричу, мисле да је најпречи предмет царском договору био распад лондонске конференције и с тим у свези промена међународне ситуације, која услед тог распада наступити мора. Одношај између Енглеске и Француске био је све до тог распада и ако не по све пријатељски, то ипак доста добар. Данас је раскинут, свака од ових двеју држава упућена је сада да потражи себи друга наслона. Какови ће положај према њима заузети средњеевропски савезници, био би дакле најближи предмет, о коме се у Ишлу саветовало. — Последњи на реду су безусловни поштоваоци Бизмаркови. По гласу њиховог политичког катихизиса не може се данас на међународној ситуацији без непосредног утицаја варцинског дипломате ништа мењати, па како њега у Ишлу нису видели, то забацују све замашније претпоставке, не приписујући овом састанку никакове необичне важности.

Као што напред наговестисмо, по готову би значило млатити празну сламу, кад би хтели испитивати, које од ових нагађања највише вероватности заслужује. Не обзирући се даље на њих, ми би најрадије уз оне пристали, који у овом састанку неће за сад да виде ништа више осим нова доказа, да миру европском не прете бар никакове непосредне опасности.

Ако у том погледу може бити какова сигурна равнања за народе европске, то је без сумње најсигурније ово, које му пружа пријатељски савез међу Аустро-Угарском и Немачком. Док тај савез постоји, дотле смо сигурни да миру европском заиста никакова опасност не прети, али не зато, што би у том савезу лежала гаранција за тај мир, него зато, што ми на против баш тај савез као посљедицу, као плод европског мира, или ако ћемо истину да признамо, оне европске сусталости сматрамо, која је после горостасних напора од год. 1870 и 1877 наступила, и у томе се ми од приврженика тога мира разликујемо.

Ма како да су лепе химне, које се певају овом пријатељству средњеевропских велесила, нас никад неће убедити о томе, да правог, на заједничком интересу основаног савезништва међу њима може бити још и дотле, док 12 милијона незадовољних Немаца потпадају под ону Аустро-Угарску, коју је Пруска из Немачке истисла, да уједињење великог немачког народа може успешно отпочети. Немачка је само дотле јака, док за том цели иде, а догод јој је та цел пред очима, она ће природан непријатељ Аустро-Угарске бити. Ту нема нити може бити таковог „заједничког“ интереса, који би над овим превагу одржао, па зато не може бити ни правог савеза. Савез између Аустро-Угарске и Немачке само је ефемерног значаја. Њега није створила међусобна цел, него једнострана потреба Немачке. Само у доба, као што је ово после немачко-француског и руско-турског рата, ничу оваки савези. Кад за Немачку и њене природне савезнике наступи време сусталости, унутрашњих криза, потреба одмора, прибирања, потреба да се освојене добити осигурају и обезбеде, само онда биће њојзи повољан савез са Аустро-Угарском. Но колико може исти вредити за европски мир у опште, а за Аустро-Угарску на посе, то није тешко погодити. За ову не вреди ништа, а онај ће поред тог савеза таман дотле трајати, докле би трајао и без њега. Трајаће док доба одмора и прикупљања не прође, и дани акције по ново не наступе. Прво што ће овим данима на жртву пасти, биће тај у звезде ковани савез. И то ће се догодити сасвим по лођици догађаја, јер тај савез, као што рекосмо, није чињеница, него само посљедица мира европског.

Да ли је таки савез и таки мир вредан тих жртава, што му их Аустро-Угарска приноси, или би се те жртве боље наградиле, кад би се по цену њихову покушао можда много природнији савез са оним елементима, из којих се и већина Аустро-Угарске састоји — о томе би се такођер дала много која рећи, но овај пут хтедосмо само да оценимо вредност ишлског састанка по — мир европски.

Реч две о положају српских народних учитеља.

Изреку европских знаменитих државника: „чија је школа онога је и будућност“ већ су просвијећени народи неборивом признали. Па тко је други толике милијуне нејаких полудивљих створова божијих у људском облику научио буквицу и повео књигом у руци к познавању правде и истине, него народна школа?

Овому цитату није нужно тражити доказа по кутових људске досјетљивости, доста да се ми Срби у Ћесарији запитамо: тко је у нас под несносним јармом турским и иним учио књизи и ђака и попа, тко ли нас је утврдио у милом нам српском језику и православној вјери, него наша вјерозаконска школа, којој је душа српско-народни учитељ?

Како су српске школе почам од св Саве до преласка нашег у Ћесарију и до најновијег реформисања њиног битисале, како ли су тада српски учитељи животарили, о томе црпимо знања из народног предања, а и нашег памћења; па с тога ћу пријећи на стање наших школа и учитеља, за вријеме потврђене школске уредбе од 1872. године.

Наше су верозаконске школе упитном уредбом реформисане по правилу других европских основних школа, па су стога и започеле с духом времена напредовати. Али тај напредак постаде силнијим нашим противницима кост у грлу, и то зато, јер је српски народ јуначки, али уједно и културни народ; па и ако је сваку стопу земље, коју својом властитошћу назива бранећи ову своју домовину од Турчина, својом крвљу оросио, не пропустише ти силнији њега у просвјети спречавати.

Кад би међу ове силније народ српски бројао само туђицу, још би тјешио се: „јер је твоје царство и сила и слава,“ али је српску школу и зуб црне ризе за срце ујео; не пазећи што је св. Сава, оставив краљевске дворове истовјетну ризу обукао, али и у њој српске школе подизао. Поред бацања клина пред ноге нашој просвјети, по туђици и на-

ЛИСТАК.

АСПАСИЈА.

РОМАН ИЗ ЖИВОТА СТАРИХ ЈЕЛИНА.

НАПИСАО РОБЕРТ ХАМЕРЛИНГ.

(Наставак 20.)

Из гомиле оних, што су имали посла при зидању, изађе оној тројици на сусрет Каликрат, честити уметник, који је имао на делу да изврши оно, што би Фидија и Иктин у самоћи мозгајући и мудрујући замислили. Лако се могло познати томе човеку, да непрестано тамо-амо хода по сунцу међу камењем и знојавним четама радничким на висини Акропоља. Лице му је било сво опаљено па је боја лица једва ијоле одударала од црне браде, која га је опасивала. Око је било тако исто црно а сјало се и севало, као да се насисало жари сунчане. Сав жилави лик изгледао је као да је испржен. Одело му се једва ишта разликовало од одела оних, који су били око њега. Немарно му је о опаљених удових висио комад платна, што га је својим хитоном звао; није се већ могло ни разазнати, какве је боје платно. Па као што је сад ходао по руљи радникâ на Акропољу, тако је већ пре неколико година обилазио средњи дугачки зид доле. Зид је тај био његово дело а тек га је ономад свршио био Перикту на радост.

Перикле запита Каликрата штошта, што се односило на напредовање послова при грађењу. Поносно покаже Каликрат свршено подвиђе, што је назидано било од грдна сечена фина шкољчана кречњака. „Видите“, рече „темељ је готов, заједно са три велике степенице од мрамора, што га опасују. Гледајте само, како се ту простире рекао бих у сву дуж јужне стране виса овог! Кољем је обележено већ и растојање стубова једно од другог, тако исто и оцрти унутрашњих зидова, како избе за лик богињин, тако и стражњег дела за благо, а ради се и на поступинама и брвнима; све се дабогме најпре теше само од грубе материје, јер финији посао долази тек после, кад је цело већ удешено у општем обрису, па засад још не смете ништа пресуђивати по томе, што вам се у овај час приказује. Мораћете се стрпити, јер Иктин је оклевало а и Фидија“...

„Могу мислити“, рече Перикле, „да Иктин много умствује“. —

„Па и Фидија“, понови Каликрат, чисто љутито. „По вас дан седе заједно па шапућу, пред њима су им исписани листови и табле, па рачунају ти њих двоје и мере, лупају главу и разбијају, колико треба управо да је раздалеко један стуб од другога, па како треба стубови да су заокружени и нагнути, какве треба да су атуле и надступине, па онда опет оду доле до Тисејева храма, мере тамо по стубовима и брвнима, али им и тамо није по вољи, све им се чини, да су брвна мало сувише тешка, да су стубови мало сувише раздалеко један од другог те да би требало овде боље урадити. Па онда опет рачунају а мало се богме и прокошкају, покушавају, да виде, за колико треба рогонци да буду јачи од осталих стубова, па за колико одстојање једног роговца од најближег му — око не може ни приметити то одстојање — мора бити уже од одстојања осталих стубова једно од другог, па колико се овде мора узети дорске, колико онде ијонске врсте, па за колико се потезова стрешица на овом брвну, или на оној атули или надступини или накићу треба да начини јача или мања, да се све сложи најлепше и најугодније, како још досад нико није видио.“

„Ко не би Иктину завидио на извежбаноме му зналачком и вештачком оку!“ узрази Перикле.

„Та то ти је око соколово!“ рече Каликрат. „Не можете замислити, како тај човек необично сважно и оштро уме да опажа. Увек му је у руци мерило али му мало треба, јер он кад види, већ израчуна и промери. Оком ће ти за дивно чудо све премерити, то се већ тако родило с њиме; прорачуна ти тај и свесно уме да разликује дејства, о којима ми невеже тек у пола имамо нека осећаја, утичу на нас а ми и не знамо. Око му тако рећи пипа, а прсти гледају. А у Фидије је тако исто. Тај обично вели — та чули сте зацело већ из његових уста: Дајте ми само канцу лављу па ћу вам по њој васпоставити целога лава! — Тако оштро и увежбано посматра Фидија предмете, а оштро и увежбано суди о свему, што се зове облик и лице и сагласност.“

„А зашто да Јелину не би могло и око бити тако нежно, као што му је уво?“ рече песник. „Та ми стихотворци и свирачи“ — притом погледа младога цитраша — „осећамо и најситније финоће и разлике у ритму и кадри смо чути средње гласове, које су изгубљени за уво невежино!“

„Сваке је хвале вредно“, настави Каликрат смешећи се, „што Иктин и Фидија све тако лепо замисле и потезима и знацима забележе на папирос. Али сад помислите, да све то лепо замишљено, што ти људи измозгају и на папирос нацртају, треба и израдити — израдити од балванасте круте материје. Ево погледајте само ову таблу, на коју ми је Иктин нацртао мере и прорачуне, какве му требају и какве хоће, — па ја сада да те мере и прорачуне остварим у камену, у колосалном мерилу па ипак тако тачно, у свим финоћама самог нацрта, као да их режем од ебановине финим ножићем“.

„Лако може човек поњати труд тај и муку“, рече песник, „што вештака стаје, да на све фине мере и праве и равне црте оних нацртâ свуда пази у големом писму сеченог камења и у облицима, који се мењају“ —

„Праве и равне црте велиш?“ на то ће Каликрат насмешивши се чисто поругљиво. „Праве и равне црте? Дали би богови! Са правим и равним цртама могао би и шепртља изаћи на крај. Али нема тога у мерама Иктиновим и Фидијиним. Знате ли, шта вели Иктин? „Да би права и равна изгледала, не сме црта никад заиста бити права и равна у великим одношајима. — Погледајте само ово подзиђе, па степене, што му воде на површину. Зацело мислите, да је та површина одиста тако права и равна, као што се прика-

шим отпадним синовима, није чудо, да нам је реформисана наша школа за вријеме више од једнога деценија само напором и пожртвовањем српских народних учитеља могла жељеној мети стизати; па ћу стога и пријећи на положај српских нар. учитеља, тих збиља прекаљених патника.

Уредбом од 1872 год. су дужности и права српских нар. учитеља неразмјерно уређена, пошто су учитељу дужности по истовјетном правилу учитеља других основних школа прописане; напротив је он — прама својим колегама — у праву свом скучен остао. За расвијетлити наведену тврдњу — приђићу преко законом уређене мање плате, прама оне учитеља других основних школа и неуредног побирања исте, те преко у уредби пређутаног пет или десет годишњег доплатка; него ћу само напоменути несносни положај српскога народ. учитеља у случају неизлечиве болести и стога упријети прстом у §. 81. II-га дијела исте уредбе, који гласи: кад учитељ оболи, треба му дати помоћника, али да помоћник ужива половину цјелокупне плаће учитељеве. Питајмо сада, је ли право, кад учитељ читав низ година сдушно служи своме народу, па у тој служби оболи, а у болести не само патити него и више трошити мора, да тада управ само половину плаће ужива? Што се тиче помоћника, морам утврдити, да се не може сваки пут спремљен учитељ на читаву законом прописану плаћу мјестимице добити, а камоли помоћник на половину. Вели се даље у истом §-фу, ако учитељева болест дуже од једне године потраје ставља се исти у закониту мировину. Али ако ћемо и задушну воштаницу ужећи, нећемо наћи тога закона по ком је учитељска мировина до данас распоредита и новчана средства уредита из којих ће се она побирати; до сада још не чусмо, да је уредба за учитељске мировине вис. нар. сабору поднесена, премда је од год. 1872. до данас више расправних сабора у нас држано.

Питање се сада рађа, шта чека српскога нар. учитеља, кад једном — служећи своме народу — под бременом болести или старости, што ли ће бити — ако је отац — од његове сирочади? Та и сами послужници код државних школа и других уреда, који једва умију по хартији пером мрљнути, састарани су за себе и своје у случају болести или старости.

Оваково биједно стање српских нар. учитеља, оправдава кораке оних родитеља, који данас свој мушки подмладак, радије вежбају у пољодјелству или занату, и тим предпостављају те и друге струке учитељској; јер ће млађи нараштај, бавећи се привредом и т. д. сигурнију имати будућност, него српски нар. учитељ, који је у младости неки господин, а у болести или старости — просјак.

Јел' се размислило, да тако радећи морамо остати без учитељског подмлатка, или да ће учитељство, као оно у старија времена, опет постати искључивом доменом оних елемената, који су пре тога већ — свуда пропали.

Шта ће онда бити од школе, шта од подмлатка, будућих — Срба и Српкиња?

Крочимо још и §-у 83. ш. у. којим се налаже главној управи српских нар. школа. да изради дисциплинарна правила за српске нар. учитеље, и тај је налог упитна управа још 26. августа 1876. остварила. Па завиримо у садржај тих правила, и дивимо се чудним цјелима. Него како су срп. нар. учитељи неосигурани, а дисциплинарна правила за њих строго по војнички удешена, рекао би: једва ће се халат без зоби дуго мамузати дати.

Овај последњи цитат оправдава и тај доказ, што су млоги срп. нар. учитељи до данас преселили се крухом и трбухом у комуналне школе, или су се посветили другом захвалнијем занимању; јер када гладан стомак почне гвоздена сила стезати, а гола нејач около оца јецати, онда и Обилићева снага мора да малакше!

Ове из искуства црпите појаве о положају српских народних учитеља предајем јавности зато, да се сваки овострани родољубиви Србин у опће, а напосе они Срби на управи срп. нар. школа, до сазива првога нашега црквенонар. сабора промисле, и буди својим упливом, посредовањем или самим заступањем српског народа на нашем конгресу заузму, како би наши српски нар. учитељи, за случај своје болести или старости, за себе и своју нејач осигурани постали, па ће онда и за српски подмладак са успјехом моћи радити.

Што се тиче сазива сабора, не желим уплетати се у право вис. срп. саборског одбора, а нити ћу нашим заступницима на хрват. сабору гледе заузимања за нашу црквенопросвјетну аутономију прејудиковати; него ћу утврдити, да је српски народ у Троједници, приликом задњих саборских избора своју лојалност скроз засведочио; а Срби у Угарској, кикиндским договором су завјештали, да ће истина на благостању своје браве и школе радити, ази ће и за добробит своје домовине Угарске са својим осталим суграђанима ревно заузимати се.

Оману ли данас све узданице српске нар. учитеље у њиховој стијешњености, не преостаје бар здравијим и млађим друго, него прегнути, да се сами за своју сигурнију будућност постарају.

Дотле тек ваљада неће доћи!

У Банији. **У.**

Политички преглед.

О састанку владара у Ишлу јављају отуда, да је цар-краљ Фрања Јосиф прошлог четвртка пре подне посетио цара Виљема и да се том приликом дуже времена, преко једног сахата, задржао у стану немачког владара. За време посете били су оба монарха на само. О чему су монарси конферисали то се не зна, а ми нећемо да нагађамо. Но да је том приликом и о политичком положају расправљано сведочи та околност, да је на скоро по одласку цар-краљевом дошао цару Виљему аустро-угарски министар иностраних послова гроф Калноки, који је такођер дуже времена провео у разговору с владаром немачким. Да су у Ишлу заиста и политичка питања претресана доказује и то, што је прошле среде а наиме у четвртак „жица“ без одмора радила између Ишла и Берлина, односно између немачког посланика при двору бечком, принца Рајса, који се налазио у пратњи цара Виљема, и иностраног званња немачког у Берлину. Шифриране депеше крстариле су непрекидно међу Берлином и Ишлом. Да жица за ова два дана није пренашала само извештај о пријатељском дочеку, то није потребе доказивати. За такове извештаје нису биле потребне — шифриране депеше, а излишан је и онај нарочити курир, што га је цар Виљем у четвртак пре подне послао у Берлин „с многим важним списима.“ Да је у Ишлу морало бити говора о важним политичким питањима доказује најзад и најновија вест из Берлина, по којој се у престоници немачкој као сигурно поговара, да ће се гроф Калноки у Гастајну или Солнограду састати с кнезом Бизмарком, и да ће се том приликом продужити и довршити преговори, што их је цар Виљем у Ишлу заподео с грофом Калнокијем. О чему је у Ишлу преговарано, могли би, као што већ поменусмо, тек само нагађати. Остављајући то другима, нагласићемо овде само толико, да се јавна штампа у овом питању поделила на два табора, те док једни држе и доказују, да је у Ишлу главна реч вођена о спољашњој политици, дотле опет други тврде и наглашују, да се при том састанку радило о неким унутрашњим питањима, на првом месту о питању заједничког поступања против анархиста. Које мишљење је ближе истини, то ће будућност показати.

О борављењу министра Тисе у Ишлу проносе се по новинама разни гласови и док једни пут Тисин доводе у свезу с унутрашњим питањем угарским, дотле би други опет хтели да докажу, да је путовање министрово проузроковано преговорима, који су се у Ишлу водили, што би имало значити, да је и Тиса суделовао у тим преговорима. Доказ за ово своје мишљење гледају дотични у томе, што је и Тиса био примљен у аудијенцији код цара Виљема. Ово суделовање Тисино било би нешто сасма ново, све кад би претпоставили, да су у Ишлу вођени преговори о заједничком поступку против анархиста, с тога држимо, да имају више право они, који путовање министрово доводе у свезу с унутрашњим питањима угарским. Ово потврђују и вести из Ишла, по којима је Тиса у четвртак пре подне имао аудијенцију код цар-краља Фрање Јосифа, у којој је поднео извештај о многим политичким питањима. Да се та питања искључиво на Угарску односе види се и из тога, што се у извештају наваља, да приликом те аудијенције нису решена никаква особна питања, што „пливају“. Решење ових питања одложено је до повратка Тисиног из бање Остенде, камо је министар из Ишла отпутовао.

Бан Кун Хедервари приспео је на своме путу у Горњу Крајину у четвртак из јутра у Огулин, где су га на железничкој станици дочекали заступници грађанских и војничких власти огулинских. После поздрава упути се бан с пратњом својом у град. Око 8 сахата примио је бан Кун депутације местних надлештва и појединих корпорација, а за тим је прегледао варош и обишао поједина звања, цркве, школе и т. д. У три сахата после подне отпутовао је бан Кун из Огулина. — У Загребу очекују, да ће путовање баново повољно упливисати на даљи развитак односа у Горњој Крајини, која је од развојачења свога па све до данас била изложена безобзирним насртајима и себичним маневрима Старчевићевих шовениста.

Као што већ јависмо састаће се крајем месеца августа по пов. кал. **сабор троједнички** у своју последњу сесију, те пошто посвршава најхитније предлоге биће исти закључен парочитим ручним писмом краљевим. Закључак сабора обавиће се пре 10. (22.) септембра, којим даном свршава садања саборска перијода, поглавито ради тога, како би се избори, који ће се за Троједницу и бившу Крајину одмах расписати, још за времена могли обавити, тако, да посланици сабора троједничког узмогну суделовати у мериторним расправама државног сабора у Будим Пешти.

Познато је како су официјозуси ове државе пре једно годину читаво море мастила просули „доказујући“, да **пропаганда римска** није црна већ на против сасма бела, и да ње у Босни и Херцеговини, што но реч, — нема ни од корова. Нами а и другим српским листовима, који не хтедосмо слепо веровати у празна зановетања официјозних гласила, и који не могосмо увидети, да ће оно силно проливено официјозно мастило у стању бити црн образ пропаганде римске бељим учинити — нами је тада с официјозне стране довикивано, да злонамерно рушимо „дубоки“ мир и „изврстан“ поредак, који да су у оно време владали у поседнутим покрајинама. Нападало се на нас и тиме, да о пропаганди римској у Босни и Херцеговини већ због тога не може ни говора бити, што на челу управе стоји — министар Калаји, који је познат са свога правдољубља, и који нити хоће нити може допустити, да римска пропаганда мрси рачуне и смерове његове у погледу поседнутих покрајина. Ми и према овоме „уверењу“ остасмо у улози неверног Томе, јер нас на то примораваху дела или правилније недела пропаганде римске. Догађаји су, на жалост, и опет нами за право дали. Ево доказа. У прошлу суботу прошло је кроз Задар пет „милосрдних сестара“, **водећи собом две девојчице из Босне, које су „милосрдне сестре“ с православне вере обратиле на католичку.** „Милосрдне сестре“ отпутовале су из Задра управ у нов Рим — у Загреб. Ми упозорујемо на ово све официјозусе, који су нас нападали због узбијања пропаганде римске, а обраћамо на све то пажњу и г. министра Калаја и његово — „припознато правдољубље“. Желели би знати: чијом су вољом, чијом дозволом и чијим заузимањем дотичне девојчице окренуле леђа вери прадедовској? Добро обавештени официјозуси јамачно ће умети одговорити на ово питање, као и на то, шта ће бити с оним девојчицама, што су одведене у Загреб? Оће ли и од њих постати — „милосрдне сестре“? Да дивног ли „милосрђа“ у „милосрдних сестара“!

Мемоар српске владе о српско-бугарском конфликту.

(Наставак.)

Прелазећи сада на други узрок конфликта, Краљевска влада сматра за потребно, да пажњу трију царских влада скрене на тај факт што су околности, у којима се бугарска влада држала, да треба да истакне питање о Брегову, тако несретно изабране, да се може замишљати, да је бугарска влада пре хтела да још већма копликује ситуацију и усвише већ запету за сваку увиђавну владу, која води рачуна о дужностима доброг и лојајлног сусетства, него ли што је желела да дође до рационалног решења.

Од 1833. год. пред владу је Краљевску тек 20. априла о. г. први пут изнешено питање о граничном месту Брегову. Главни секретар бугарског министарства иностраних дела саопштио је усмено секретару српске агенције, да влада бугарска протестује противу преласка на бугарску страну 70 до 80 жандарма српских, у цељи, да на бугарском земљишту подигну нову једну караулу. (Прилог 26.)

И ако ова рекламација није учињена у форми, која је уобичајена код питања ове важности, опет је влада Краљевска одмах дала начелнику крајинском, да оде на лице места и да без одлагања пошље извештај о правом стању ствари. Ислеђење, које је начелник крајински чинио у присуству видинског префекта, показало је, да је овај био рђаво обавештен; он је то у осталом и сам признао и обећао, да ће и код владе своје исправити погрешку. (Пр. 27.) Овај резултат одмах је саопштен и Кнежевској влади, која ствар није више покретала. Ћутање бугарске владе, влада Краљевска протумачила је као намеру да се прекине питање једно, које је подигнуто усмено и само на основу погрешног извештаја потчињених власти.

Краљевска је влада остала у овом убеђењу све до тренутка кад је 11. маја бугарска влада изгледала да подизањем овога питања, жели да нађе начина да одврати пажњу од рекламација противу емиграната. И доиста Кнежевска је влада тога дана подигла питање о Брегову са енергијом, коју ништа не оправдаваше и у форми тако охолој, да се Краљевска влада и нехотице нашла у алтернативи или да прекине односе са суседном владом или да одмах дође до крвавог сукоба.

Чувајући суревњиво права и достојанство државе, али проникнута у исто време потребом, да се искључиво ода развијању извора и побољшању народних установа; пуна поштовања у осталом према миру, којега потребу сва Европа данас једнодушно признаје, Краљевска је влада држала да ће дати доказа о својој умерености, ако се изјасни за прву алтернативу. Избегавајући сваки оружани судар са суседном државом, влада је Краљева у исто време држала да присуством својега агента у Софији не сме и даље сапкционисати неправилности и несмишљености једне владе, тако мало расположене да се у међународним односима служи начинима који су у хармонији са лојалношћу и са правилима које цео образовани свет признаје и којих се са највећом тачношћу придржава.

Идући по реду који је одмах у почетку овога мемоара обележен, влада је Краљевска природно дошла да говори о трећем питању, о питању да ли је пограничко место Брегово саставни део Краљевске или Кнежевске територије.

Нека нам је дозвољено да овде, тек сећања ради, поменемо, да од г. 1883. дакле од времена када је ово место са другим земљиштем уступљено Србији, па све до маја месеца ове године тачка ова, о којој је реч, није никад била оспоравана ни од Турака до Берлинског уговора, ни од самих Бугара по закључку овога уговора.

Али и мимо ове околности која је бугарску владу требала да уздржи од развијања енергије тако мало оправдане стварном важношћу спорног земљишта, влада Краљева има у рукама документа, која на необорими начин доказују права њена на законити политичку својину граничног места на Брегову.

Међу овим документима, Краљевска ће влада на првом месту поменути Хати-Шериф од месеца новембра 1833. г. који је султан Махмуд издао Кнезу Милошу и којим отоманска влада уступа Србији извесне пределе међу којима и Крајину, у којој се и тада као и данас још находи бреговска ливада.

У том Хати-Шерифу помиње се и то, да ће блистателна Порта дати комесарима, који ће опредељавати границе, по један примерак топографске карте од уступљених предела (пр. 28.) а у упутствима изданим Хусејин-Паши Видинском, који је имао да одреди комесара за опредељење нове границе, казано је изреком, да ће нова граница поћи од утока Тимока и ићи даље левом обалом ове реке. (Прилог 29.)

Да би се видео ток Тимока у времену када је граница обележавана, Краљевска влада прилаже овом мемоару прецрт карте, коју је 1831. г. саставио по налогу своје владе, руски капетан Коцебуе. Ова је карта предана била комисији одређеној за ограничење Србије. Један поглед на ту карту показаће да је турско село Брегово било тада на десној страни, на самој обали Тимока.

После неколико година Тимок нагло промени свој ток и ископа себи ново корито, лево од старог.

Како је граница одређена мало пре ове измене корита, то је влада српска дала одмах обележити леву обалу старог корита и подигла караулу на земљишту, које је према томе лежало с оне стране

зује вашем оку? Варате се: црта те површине диже се према средини, мало расте у висину па онда опет пада; око не може то приметети а оку је баш намењено. Па исти тај мали, неприметни савијутак моћићете касније наћи и у балванâ, ма и у мањој мери, да, свуда га хоће Иктин да изведе, у свој спољашњој архитектури храма. Па каогод што од атуле на венцу па све до темеља доле неће смети бити ништа хоризонтално, тако неће ништа да трпи, што је сасвим усправљено, па црте, што су горе мало савијене, морају бити исто тако унутра нагнуте. Без те игре малих савијутакâ, која је прорачуна на законе видне снаге и на ламање светлости, вели Иктин, изгледало би цело незавокружено па место да се слободно и лако диже, изгледало би, као да хоће у земљу да пропадне. Мислите што хоћете о тим и сличним тајнама вештачким те двојице мајсторâ; али да вам само једно кажем, промислите сад, како ја треба да радим, да се при свим тим малим савијутцима горе и неприметним нагибањима унутра поједино комаће, сечено камење, поступине, различно прорачуна и скроји по оним финим мерама па да се ипак на длаку слаже и чврсто ухвати једно за друго?“

„Моћићеш ти то, честити Каликрате!“ рече Перикле живо; „знам ја тебе! — У осталом треба да пустимо Иктина и Фидију, нек мере и рачунају оштрим својим очима; у главном ипак те људе у рачунању и мерењу руководи унутарње неко божанско одушевљење. Богови су им дали у душу, да увиде, којим нам путем и којим средствима и спољашње могу дати да уживамо оно, што су они као унутарњим неким очима пре нас већ прегледали“.

„Догод овде стоји камен на камену“, рече песник одобравајући, зацело ће задивити посматраче то, што су богодухновени људи, као та двојица, најпре душом видили, па онда бројевима и мерама ухватили и схватили“.

„Само неће задивити онога прислушкивала тамо преко“, упадне Каликрат смешећи се у реч, а најпре је оштро погледао свештеника Ерехтејева и присног му пријатеља. Њих двојица су још једнако стајали на улазу Ерехтијона па вребали и прислушкивали.

„Љутито и јетко“, настави Каликрат, „гледа тај непрестано амо, шта ми радимо, али мене ни брига, ја њега исто тако љутито гледам. Задиркујемо једно друго а међу мојим људима и његовим црквењацима дође кадгод и до боја“.

„Не треба да се чудимо“, рече Перикле, ако се Ерехтејев свештеник љути. Та ето му пред носом зидамо нов храм, уместо да оправимо старо његово светилиште. Е али ко би и смео дирати стародревне часне тајне тавнога оног храма руком, која слободно образује?“

„Да“, прихвати Каликрат, „боље је пустити, да и даље совуљаге тамо праве гњезда. Те ти седе дан и ноћ под старим кровом црквеним. Ни да чују ти тамо преко за нове боговске ликове Фидијине! Не треба њима нових богова; перу они и чешљају старе и с поља навешају на њих нове крпе па мисле, то ће тако вечито трајати. Ти би људи још једнако најволели видити Паладу Атину са совинским лицем!“

„А гле, ено Фидије и Иктина,“ рече песник, погледавши на другу страну. „Чућемо сад саме њих“ —

„Нећете много чути,“ одврати Каликрат. „Фидија је ћуталица, као што знате, а Иктин се срди, кад га ко хоће да натера, да говори о свом вештачком раду. Њих двојица су само онда разговорни, кад су само њих двоје заједно, али иначе с никим на свету баш не воле много разговора“.

(Наставиће се.)

садањег корита Тимока. Царска влада није ни тада ни доцније рекламовала противу овога. Приложени кроки показује промене корита Тимока од 1833. г. па овамо.

Граница је остала једна иста и берлински уговор само је потврдио, оно што је већ пре постојало, кад је за границу између Србије и Бугарске поставио, не садањи ток Тимока, већ стару границу. (Пр. 30. 31. 32.)

Доцније, кад је међународна комисија за ограничење Србије, пошто је прешла сву нову границу и обележила је по прописима Берлинског уговора дошла до места „Смиљева Чука", где је почињала стара граница, она није нашла за нужно да и даље посао продужава на самом земљишту, него се ограничила да изјави, да ће ове тачке „Смиљеве Чуке" стара граница остати и даље међа између Србије и Бугарске. (Пр. 33. 34 35.)

Краљевска влада држи да јој није потребно износити друге доказе, као што и држи да је излишно, да овде помиње документа, која доказују да је земљиште о коме је реч и јесте део приватне државне својине.

Мемоар овај показаће да је влада Краљева подизала своје рекламације тек кад је држала да је овлашћена да то чини на основу пријатељских односа, које је увек са Бугарском одржавала, и правила, којих се се све државе у опште придржавају у међународним релацијама. Осим тога показаће и то, да је се Кнежевска влада разрешила од свију ових правила и да је на видљив начин показала злу вољу да одговори обвезама, које су нам налагала призрења према суседној и пријатељској земљи.

Што се тиче бив. митрополита Михаила, он је у овом мемоару поменут са свим независно од питања, која у основи конститујишу размирицу између две владе. Чак да је влада Кнежевска и предузела према њему најстрожије мере, опет то ни у колико не би изменило размирицу и последице би њене остале истоветне.

Закључујући овај мемоар, влада Краљевска и даље држи да је у своме праву кад тврди:

1-во да је требало избећи насељавање српских емиграната у близини заједничке границе;

2-го да није требала заузимати оружаном силом земљиште близу Брегова, док се претходно није прибегло путовима, којих се обично држе суседне државе и

3-ће да је спорно земљиште саставни део Краљевине.

Вршећи тачно обвезе, које јој је Берлински уговор у дужност ставио а жељна у исто време да у међународним односима не прекорачи правила, која су обичајем и модерним правом утврђена, Краљевска влада држи да је у праву да тражи узајамност од свију оних са којима она стоји у односима. А ако буде немогуће склонити Кнежевску владу да дели ово исто мишљење, Краљевска ће влада жалити што ће морати одбити сваки споразум са њом, претпостављајући да и даље остане при садањем стању ствари, али обећавајући међу тим да са своје стране ништа неће чинити што би ситуацију отежало.

Београд, 6. јула 1884.

Председник минист. савета, министар иностраних дела
М. Гарашанин с. р.

Како је Француска год. 1875 спасена од нове навале Немаца?

Поменуто је већ у овоме листу, да је париски „Фигаро" пре неколико дана обнародовао чланак под насловом: „Nos amis les Anglais, nos ennemis les Allemands," у ком пледира за савез са Немачком и напуштање инглеског пријатељства, које француској, по његовом мишљењу, тек само штете наноси.

Главну садржину тог одломка поменутог чланка већ смо саопштили, те није потребе, да познате ствари опетујемо.

Но у истом чланку, а пре но што је прешао на разлагање о „користи" и „пробитцима" немачко-француског савеза, разложио је „Фигаро" како је Француска године 1875. спасена од новог нападаја што га Немци у то време беху приуготовили. Разлагања „Фигарова" у том погледу заслужују да буду прибележена.

Чланак „Фигаров" почиње овако:

„Немци су наши противници, а Инглези наши пријатељи. Тако је опште мњење у Француској. Али дотични се варају. Немци су нас немилосрдно побили. Али то је било у рату а ни ми нисмо године 1806. ни најмање уљудније с њима поступали. Инглези пак, којима смо у кримској војни помагали, које смо у Кину пратили, пљескају нашим победиоцима и сусретају нас свуда суревњивом мржњом."

За тим „Фигаро" помиње, да француска после мира франкфуртског за своје спасење једино блаженопочившем цару Александру II. има да благодари. Ево како се то догодило.

Било је године 1875. Војвода Деказ био је министар иностраних послова а ђенерао Ле Фло заступао је Француску на двору петроградском. Госп. Радовиц, повереник Бизмарков. беше приспео у Петроград. Његово присуство значило је опасност по Француску. Ђенерао Ле Фло знао је то врло добро; пошто га је цар врло радо имао, беше му лако аудијенцију испословати.

— Ваше Величанство, рече он цару, омишљам се да борављење госп. Радовица у Петрограду једино ту циљ има, да Ваше Величанство предобије за мисао и план новог нападаја на Француску. Но ослањајући се на оно благоволење, којим ме је Величанство Ваше благоизволело удостојити држим да сам обвезан изјавити, да се љуто варају они који мисле да се ми данас не би могли озбиљно опрети. Поучени погрешкама из прошлог доба поправили смо наше мане и недостатке и непријатељ наш наћи ће нас много боље приправљене, но што он то себи замишља. Биће то борба на живот и смрт и Ваше Величанство видиће, да ће Французи сви листом поврвети на бојиште, да одбране своју отаџбину. . . .

Ова одважна беседа ђенералова годила је цару Александру. И збиља, он није пропустио напоменути ни једно уверење, које је било у стању разагнати сумњу и зебњу нашег заступника и најзад очитова, да Француска може сигурно на то рачунати, да њега, цара, неће никада наћи у редовима њених противника.

Ђенерао Ле Фло пожурио се ове речи цареве што пре влади француској доставити.

Неколико дана после тога стиже из Париза нарочити кабинетски курир. Осим дипломатских списа, који се односили на официјални саобраћај, донесе и предаде курир ђенералу Ле Фло-у поверљиво писмо у ком беху изложени назори француског министра о разговору заступниковом с царем Александром.

„Вама је пала у део та срећа и част — писао је министар — да будете опуномоћени код веома великог владара... Не треба да се задовољите простим обећањем неутралности; морате даље ићи и — ако је иоле могуће — без икаквог оклевања покушати постићи, да се цар обвеже, да ће у случају потребе мач свој у нашу обрану потегнути..."

Ђенерао је ову депешу и остала писма отворио баш у онај мах, кад се беше спремио да пође на неку официјалну гозбу. Једва је имао времена да тек само летимице прегледа уручене му списе, но већ тај један поглед био је довољан, да му потпуно предочи огромну важност министарског упутства. Без икаквог оклевања замоли ђенерао кнеза Горчакова лаконским писамцетом, да му дозволи аудијенцију, ма само за неколико тренутака. Надао се јамачно, да ће пре но што стигне одговор кнежев имати још толико времена, да се боље упозна са садржином министарског упутства.

Противно овоме очекивању стиже већ сутра дан рано из јутра одговор кнежев, и заступник француски био ја не мало изненађен кад је приметио, да га кнез Горчаков још истог јутра на састанак зове. Није смео ни један тренутак изгубити. Ђенерао пође одмах кнезу, у брзини није имао кад сортирати потребне списе, већ их све скупа — заједно с поверљивим писмом Деказовим — стрпа под раме, надајући се, да ће за време уобичајеног чекања у предсобју код кнеза Горчакова имати прилике упознати се поближе с документи, што их беше собом понео.

Али друкче се збило. Тек што је посланик француски ступио у предсобје отворише се и врата кроз која се улазило кнезу Горчакову и ђенерао буде одмах приказан и уведен, без да је имао времена документе испод рамена и само извадити, о читању и да не говоримо.

Пријатељство, којим је цар удостојио ђенерала Ле Фло-а, то пријатељство нашло је одјека код свију особа, што се на двору бавиле. Односи између нашег посланика и кнеза Горчакова били су дакле најсрдачнији.

— Добро дошли, друже! довикну кнез ђенералу. Шта имате новога из Париза? Јесте ли примили јуче каква писма?

— Шта! Ви знате? . . . .

— Да је кабинетски курир синоћ директно из Париза у Петроград стигао? Али то је азбука нашег заната, и ја би морао бити последња будала, кад ни то не би знао. - Смео би се опкладити, да су то те депеше, што их Ви под раменом држите. Ви их још нисте ни прочитали, јелте? Збиља, како би било кад би их заједно прочитали?

Изненађен пристаде ђенерао на ову понуду. Он поче гласно читати, прескачући од фразе до фразе и навађајући само она места, о којим је мислио, да их може поменути. Овај поступак разуме се да није био у стању заварати канцелара руског.

— Чујте, друже, прекиде канцелар сасма добродушно читање ђенералово, ми смо сами, чему дакле то неповерење? Не прескачите ништа, јер ја сам о свему обавештен.

— Заиста, имате право, одговори ђенерао. Ево Вам све. . .

И он положи пред канцелара све списе, пре свега поверљиво писмо Деказово.

Кад су били готови с читањем, рече кнез Горчаков:

— Имате ли поверења у мени? Само цар може на ово писмо одговорити. Пустите, да ја делам. Ја познајем мојега Господара. Најбоље, једино средство да њега задобијемо лежи у томе, да му се безусловно поверите. Дајте мени све те папире, све; ја ћу му их показати.

Два дана касније је била игранка код кнегиње Јусупове. Цар је требао присуствовати. Наш посланик доби од кнеза Горчакова поверљиву поруку, да се нађе на овој игранци.

И збиља, тек што је цар Александар приметио ђенерала, приступи к њему и узев га на страну рече му:

— Мој драги ђенералу, ја сам дубоко тронут лојалношћу и витешким поступком Вашим према мени. Тако војник и треба да поступа, и Ви нећете имати повода, да се за то покајете. Ја сам све прочитао, чујте, све, и ја све усвајам, све — опетова цар још једном с особитим нагласком. Овлашћујем Вас, да о свему овоме известите Вашу владу.

То „све" царево била је обвеза, да нас ради — мачем потегне. Остало је познато; госп. Радовиц је после овога на брзо из Петрограда отпутовао.

Од тог доба било је држање Немачке према нами сасма коректно. . . .

За тим писац прелази на разлагање „пробитака" француско-немачког савеза. Главну садржину тог разлагања саопштили смо у једном од прошлих бројева.

Дневне новости.

(**Др. Милан Јовановић-Батут**) познати наш књижевник и бив. уредник „Здравља" на Цетињу бави се већ другу годину као српски државни питомац у иноземству проучавајући санитетске прилике у западним државама јевропским. Тако је у Петенкофовој лабораторији у Монакову радио до октобра 1883. а од тога доба ради све једнако у Берлину у држ. здравственом звању, у одељењу чувеног професора др. Коха, проналазача бациле туберкулозе и колере. Сад августа месеца полази за Лондон, где ће пробавити 2 месеца; одатле ићи ће у Париз код др. Пастера, на 3 месеца, а одатле у Вратиславу опет на неку студију. Из Вратиславе вратиће се преко Беча и Н. Сада у Београд.

(† **Кнез Ђорђе Карађорђевић**) пренесен је у петак у јутру из Гајстајна у Беч у тамошњу грчку цркву. Данас, у суботу сарањен је кнез Ђорђе у породичну гробницу па марксовом гробљу.

(† **Стеван Хрвојић**) одсечни саветник при земаљској влади у Загребу, који је приликом познате афере са грбовима у главном граду Тројединице за време тадањег комесарства Рамберговог фунгирао као повереник владин у Загребу, те као такав са свог обзирног поступања стекао признање и самих опозиционара — умр'о је прошле среде напрасном смрћу у бањи Крапини.

(**Програм путовања бановог кроз горњу Крајину.**) Из Загреба отпутовао је бан Кун управ у Огулин, где је 7-ог по нов. кал. приспео. Из Огулина кренуо се исти дан после подне преко Оштарија, Муњаве, Модруша, Језерана у Брињe, где је ноћио. Из Бриња отпутовао је 8. о. м. преко Брлога у Оточац; а после подне преко Перушића и Осека у Госпић, где је ноћио. 9. о м. отпутовао из Госпића у Карлсбад, где је ноћио 10. авг. пре подне вратиће се у Госпић и отпутовати пут Грачаца, где ће ноћити. 11. отпутоваће пре подне преко Ловинца у Удбину, а после подне преко Бунића и Коренице у Петровосело, где ће ноћити. 12. кренуће пре подне преко Дрежника и Раковице у Слуњ, где ће ноћити. 13. кренуће из Слуња преко Валишсела у Топуско, где ће ноћити. 14. августа отпутоваће пре подне у Глину, и отпутовати преко Маје, Класница и Рујевца у Двор; после подне поћи ће из Двора преко Дивуше у Костајницу, где ће ноћити. 15. августа кренуће из Костајнице преко Мечепчана у Петрињу, где ће ноћити. 16. августа вратиће се бан из Петриње у Загреб.

(**Дидерова стогодишњица.**) Приликом прославе стогодишњице Дидера, чувеног француског философа из осамнаестог века, откривен је његов споменик на месту Сен-Жермен-де Пре. 21-ви школски батаљон, образован из питомаца занатлијске школе коју је Дидеро основао, учествовао је у свечаној униформи при тој светковини. Споменик представља великог философа како седи у својој наслоњачи подупрв леви лакат на колено, држећи перо у руци и задубљен у дубока размишљања. При тој церемонији посланик париски, Тони Ревиљон, честитајући републиканцима на Дидеровоме споменику, изговорио је ово неколико речи: „Нека је вечита хвала париским републиканцима за споменик Дидера, првога весника новије епохе, великог философа, који је изашао из народа и увек се њиме поносио!"

(**Тражи се учитељица женског рада.**) У кр. српској вишој женској школи у Београду упражњено је место учитељке женског рада у I. и II. разреду са 16 часова недељно. Кандидаткиња за то место ваља потпуно да зна како у теорији тако и у практици ове радове: плетење чарапа и чипака, плетење с кукицом и мрежање, све по најтежим прегледима; бео и шарени вез; кројење и шивење сваковрсног рубља и хаљина. У опште тражи се од кандидаткиње научна спрема равна савршеној ученици више женске школе. Из свега имаће да положи испит. Годишња је плата 1000 до 1500 динара. Која мисли да је способна за то место, нека се с молбом обрати управитељци више женске школе у Београду, гђи Кат. М. Миловука најдаље до последњег августа ове године.

(**Друштво гимнастичара.**) У нашу варош приспела је дружина гимнастичара, која ће овде приредити цео низ интересантних представа у вишој гимнастици и т. д. Дружина броји на 30 чланова, те ће према томе бити јамачно у стању извађати и веће савршеније продукције. Арена у којој ће дружина продукције своје извађати налази се на тргу пред механом „код Црногорца". Пријатељима ове врсте забаве даје се овим прилика, да задовоље својим жељама.

Политичке вести.

— **Цар Виљем позвао је престолонаследника Рудолфа да идуће јесени дође у Берлин. Услед тога позива путовање царевић-краљевић Рудолф око половине октобра по нов. кал. у престоницу немачку, да посети царски двор немачки.**

— **„Пешти Напло" јавља, да ће се делегације 25-ог октобра по н. кал. у Будим Пешти састати.**

— **Министар Калноки вратио се у четвртак у вече из Ишла у Беч.**

— **Министри Тиса и Бедековић отпутовали су из Ишла у петак после подне.**

— **Уређење аустроугарско-румунске границе извршено је до краја. Румунски делегати вратили се већ у Букурешт.**

— **Бечки дописник „Политике" побио је вест о оснивању југославенског клуба на државном већу аустријском.**

— **„Нар. Листи" јављају са Цетиња, да ће кнез Никола 15-ог августа стићи у Софију, и да ће том приликом бугарски кнез Александар испросити кнегињицу Милицу. Просидба ова, вели извештач поменутог листа, чини се по жељи цара руског, који је кнегињици Милици осим богатог намештаја осигурао годишњи приход од милијон франака.**

— **Кнез Никола отпутовао је 17-ог о. мес. у Подгорицу, где ће се неко време задржати.**

— **Кнез Петар Карађорђевић отишао је 15-ог о. мес. са Цетиња у Париз. — Дакле су лагали бечки листови, који су били јавили, да је кнез Петар отпутовао у Петроград.**

— **Краљ талијански је усвојио оставку председника сената талијанског Текија.**

— **Поводом састанка у Ишлу доноси инглески лист „Стендерд" — који је до сада важио за пријатеља Немаца, — чланак у ком очитује, да Инглезима немачко пријатељство „није прека потреба" и да Немци имају Енглезима захвалити, да су Елсасија и Лотарингија постале немачке провинције.**

— **Из Скадра јављају „Пол. Кор." да су послови око нове црногорско-турске границе већ у толико довршени, да треба само још да се поставе погранични знаци. Власти турске труде се склонити становништво, да призна нову границу.**

— **„Петрогр. Новине" јављају, да ће прогонству Руса из Берлина следовати и прогонство поданика осталих држава.**

— **У конгресу француском почела је прошлог четвртка ђенерална дебата о предлогу за ревизију устава. Пре тога предлагао је Марјон, да се конгрес на два месеца одгоди, но предлог овај буде одбијен. У дебати која је после тога отпочела говорио је Шеслон у корист краљевства. Мадје де Монжо побијао је најжешће говорника; он назва сенат музеумом антиквитета, који треба укинути. Андрје очитова, да ексекутива није власна поднети никакав предлог за ревизију устава. Дебата је сутра-дан продужена.**

— **Најновије вести из Версеља јављају, да је конгрес предлог о ревизији устава усвојио за основу специјалне дебате, која је одмах за тим отпочела. Одбачен је са 495 против 286 гласова Бародетов предлог, да се сазове конституанта.**

Народна просвета.

(Школа. — Књижевност. — Уметност. — Позориште.)

(**С горњо-карловачке српске учитељске школе**). У српској учитељској школи у Г. Карловцу оспособљени су крајем ове шк. године за учитељско звање њих осморо, и то: Радослав Лончар из Примишља и Јелана Крајновићева из Читлука с врло добрим успехом; Филип Дмитровић из Јамарја, Александар Трбуховић из Оточца, Никола Јанковић из Ђурђева и Катица Бракусова из Залушнице и Милка Брујићева из Бовића с добрим успехом; а Ангелина Георгијевићева из Ср. Карловаца с довољним успехом.

— **„Црногорка."** Читамо у прошлом броју „Гл. Црн." ову белешку: „Ако смо добро извештени, лист „Црногорка" опет ће почети излазити и то од идућег четвртка. Уредништво ће накнадити заостале бројеве. Мислимо, да ће ова вест обрадовати пријатеље наше књижевности. Но та би се радост најлепше показала у јаком одзиву, другим речима у обиљној претплати на тај лист, јер његов опстанак моћи ће се само на тај начин обезбедити. Цена му је 6 фор. годишње.

— **Народна Библиотека** Браће Јовановића. Изишла је свеска 83. Женидба и удадба. Јов. Ст. Поповића. Позоришни одломци у 3 одељења. 16 н. (35 пара). Добија се у свима књижарама. — Претплата на 24 свеске ф. 3·50 (7 дин.) а поједина 18 н. (40 пара) и онда шаљемо ми о нашем трошку сваку свеску уредно. — Излази сваких 14 дана 1 св. — Новац молимо у напред с. пошт. упутницом. У Панчеву. Књижара Браће Јовановића.

ИЗЛОЖБА
НАРОДНИХ И ВЕШТАЧКИХ РУКОТВОРИНА СРПКИЊА

У ЗГРАДИ ОВДАШЊЕ
СРПСКЕ НАРОДНЕ ШКОЛЕ
у николајевској порти
отворена је од 9—12 сахата пре подне и од 3—6 сахата после подне.

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ:

У недељу 29. јула (10. августа), у понедељак 30. јула (11. августа) и у уторак 31. јула (12. августа) по 30 новчића, у остале дане 50 новч., а последњи дан при затварању 6. (18.) августа 1 фор. а. вр.

У Новом Саду 28. јула 1884.

ОДБОР.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

КЊИЖАРА ЛУКЕ ЈОЦИЋА И ДРУГА.

Изишла је из штампе нова и суврмена књижица:

КАКО СЕ ВАЉА ЧУВАТИ И ЛЕЧИТИ
од
КОЛЕРЕ.

ЗА НАРОД НАПИСАО
Др. ИЛИЈА ОГЊАНОВИЋ
практ. лекар у Новом Саду.
(Прочитано у седници „задруге лекара и апотекара доњне Бачке“ 9. јулија 1884.)

Садржај је овој књижици: I. Две-три речи у напред. II. Од чега долази колера. III. Како се ваља чувати од колере. IV. Како се убија гад (дезинфикује.) V. Како се од колере лечи.

Писац се трудио да што разговетније обавести народ како му се чувати ваља од ове тешке заразе, која је ногом својом крочила већ и у саму Европу, те ако се и власти и сваки појединац својски не заузму око тога, да се несретној болештини тој стане на пут, могла би нас велика несрећа снаћи. С тога ваља сваки појединац да за рана проучи шта му ваља чинити, те сви сложно да порадимо, да нас невоља ова сретно мимовђе. Писац се служио делима најискуснијих људи у овој ствари, као проф. Леберта, Драше-а, Нимајера, Коена, и др.

Књижици је цена 20 новч., ко нам пошље за 5 књига у напред новац, том дајемо шесту књигу приде и шаљемо у крстоплету о нашем трошку.

Наруџбине молимо да нам се одмах шаљу јер се од ове књиге неће велики број штампати, пошто је продаја њена само за извесно време скопчана.

Књижара Луке Јоцића и др.
у Новом Саду.

НОВА МУЗИКАЛИЈА.

У СЛАВУ И СПОМЕН ПРВЕ ИЗЛОЖБЕ „ДОБРОТВОРНЕ ЗАДРУГЕ СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА“
РУЧНОГ РАДА
И НАРОДНЕ ДОМАЋЕ РАДИНОСТИ СРПКИЊА
дне 22. јулија 3. августа 1884.

ИЗИШЛА ЈЕ ИЗ ШТАМПЕ:

СРПСКА МОЛИТВА
ПЕСМА ЗМАЈ-ЈОВАНА ЈОВАНОВИЋА

Кад се Србин Богу моли?
Не — кад сврсти руке двије,
Већ кад бије и кад падне
А из срца крв му лије.

Укрсте-л се бојни мачи —
То су крсти Срб-јунаку;
У том крсту вера лежи:
„Победиће у том знаку!“ и т. д.

ЗА ГЛАСОВИР ПРОСТО ПО МЕЛОДИЈИ НАПИСАО
Др. ЈОВАН ПАЧУ
и посвећује
ЗМАЈ-ПЕСНИКУ ЈОВАНУ ЈОВАНОВИЋУ.
ЦЕНА ЈЕ 80 НОВЧ.

Ко у напред новац пошље добија у крстоплету (Kreuzband) о нашем трошку.

Српски књижари
Браћа М. Поповићи
„код Светог Саве“

Још нек су препоручене и ове музикалије од истога писца:

Бранково коло	ф.	—·80
Без тебе драга	ф.	1·—
Праг је ово милог Српства	ф.	—·80
Чуј Душане	ф.	1·—

ИЗЈАВА.

Долеподписани овим изјављујемо, да нам је г. Милутин Соколовић, свештеничког, цивилног и војничког одела, и сваковрсног црквеног одијанија и утвари кројач, који се о Ђурђеву-дне у Н. Саду настанио, и у кући бр. 896, у тако званом „рувмарин“ сокаку, обитава, сашио свештеничко одело, и да нас је у пуној мери, како са вештачким својим кројом, тако и са финоћом израде подпуно задовољио, с тога га гг. свештеницима најтоплије препоручујемо.

У Н. Саду 24. јуна (6. јула) 1884.

Александар Захарић,
протопресв. новосадски.

Милан Ћирић,
српски православни свештеник.

Паво пл. Михајловић,
српски православни свештеник.

Јавна благодарност.

Славном магистрату сл. кр. вароши Новога Сада, као и свима пријатељима и познаницима, који приликом смрти мога незаборављеног супруга

ИЛИЈЕ ПОЛЗОВИЋА

бив. вел. бележника сл. кр. вароши Новога Сада

своје саучешће показаше, — изјављујем овим моју најтоплију благодарност.

У Н. Саду 28. јула (9. авг.) 1884.

Каролина Ползовић,
рођ. Стојановић.

Јављамо свима сродницима, пријатељима и поштоватељима покојниковим, да ће ова српска правосл. црквено-школска општина давати

ПАРАСТОС
умрлом
МАКСИМУ С. ПАПИЋУ
окружном проти жабаљском

у недељу 5. (17.) августа о. г. у Госпођинци; које чини из признања према његовом четрдесет-годишњем ревносном протовању, којим је као прави духовни пастир и слуга св. олтара, и као пријатељ народа свог, стекао љубав и поштовање у православних Шајкаша.

У Госпођинци 26. јулија 1884.

Црквени одбор.

✝

Јављамо свима сродницима, пријатељима и знанцима, да је наш брат, супруг, отац, стриц и деда

КОСТА МОЈИЋ

умро у понедељак 23. јула о. г. након дужега боловања у 62-ој години живота свога.

Уједно захваљујемо поштованим пријатељима из Ердевика, као и гг. свештеницима Генадији Ковиљцу, П. Араницком, Шандору Николићу и месном капелану Гомирцу, што учествоваху при сахрани нашега незаборављеног покојника и тугу нашу лепим, надгробним му словом ублажити настојаху.

Бингула, 24. јула 1884.

Тугујућа родбина.

✝

Изгубили смо нашу добру и непрежаљену матер

ЈУЛИЈАНУ ЈАНКОВИЋ

после дугог и тешког боловања. Богу је било угодно да је од нас отргне 22. ов. м. у 60-ој години њеног живота.

Јављајући нашим пријатељима ову тужну вест молимо их за саучешће у тешкој туги нашој.

У Турији 25. јула 1884.

Кћери: Марија, Софија. Зет: Милан Ђуричић пр. бог. београдске.

ОГЛАСИ.

ОГЛАС.

Дана 12. (24.) августа о. г. у 9 сати пре подне, издаваће се на Јарковци путем јавне дражбе на три године под закуп 105 ланаца ораће земље. Земља је у једном комаду, а дражба ће се држати у одређено време на лицу места, где ће се и услови дражбе прочитати.

Чобанић,
прота карловачки.

1—3

ПОМОДНА, ГАЛАНТЕРИЈСКА
И БЕЛОГА ЕСПАПА ТРГОВИНА
ВАСЕ СРДАНЧЕВИЋА
у Панчеву
потребује два добра млађа помоћника који одмах ступити могу. 2—2

ОГЛАС.

У новосазиданом базару на кућишту епископске резиденције у Новоме Саду издаваће се путем јавне лицитације под најам шест дућана са две собе и кујном, почињући од 1. септембра о. г. на шест година дана. Лицитација ће се држати на лицу места 3. (15.) августа о. г. у 11 сахата пре подне, а услови се могу дознати код г. Ђорђа Камбера вар. капетана. 1—1

У Н. Саду 26. јула (3. авг.) 1884.

СВОЈЕВОЉНА ПРОДАЈА.

Из слободне руке продају се 96½ кат. ланаца ораће земље састојеће из више (parcela) комада на атару вароши Земуна лежеће.

Исто тако једна двокатна кућа (Stockhoheshaus) из врло солидног материјала зидана, на најлепшем месту вароши Земуна са годишњим (Brutto) приходом од 1800 ф.

Ближа извешћа дају гг. **Браћа М. Поповићи у Новом Саду.** 1—4

ОБЈАВА.

Част ми је јавити п. т. публици, да ћу са својом

акробатском и гимнастичком дружином

која се из 30 чланова састоји, на свињској пијаци у новосаграђеној арени, дневно с увек новим и интересантним програмом представе држати. Све друго из плаката.

Цене улазне: I. место 40 нов., II. место 20 нов., галерија 10 нов.,

Почетак је дневно у 8 сати у вече.

Многобројну посету моли понизно

Адолф Киш,
управитељ.

1—2

ОГЛАС.

Овде код алмашке цркве преко пута од школе на ћошку налазећа се башта из слободне руке продаје се. Даље се може код г. Николе Николића иначе код Шарапа распитати. 3—3

ПРЕСТАЈЕ ЗУБОБОЉА!
кад се употреби
зубни еликсир

Dom Maguelonne-а, приора RR. PP. бенедиктске опатије у Soulac-у (Gironde). Награђен с две медаље, с највишом наградом Bruxelles 1880. Изнашао га 1873 приор Pierre Boussard. У флаконима по: 1, 2 и 4 фор. у прашку 75 нов. и 1 фор. Паста 1 фор.

Основано је 1807.

Мириси. Велики асортисман најпознатијих енглеских и француских мириса.

Poudre fleur de riz de Lahore најбољи пудер са најфинијим мирисом. Главна агентура: Seguin 2. Huguerie-Gasse, Bordeax, а тако исто и у свима већим парфимеријама.

Дело у Н. Саду код гг. браће М. Поповића 34. главна улица, „код црвене руже“. 14—52

НЕГОТИНЦА
ЦРНОГ ДЕСЕРТ ВИНА
шиљем **франко царина и поштарина** с повуком (Nachnahme.)

1 бариљу са 4 литре садржине по ф. 3.—
1 „ „ 8 „ „ ф. 5.50

Мита Радосављевић,
Београд, савска улица.

15—

ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ
РАЗНИХ
МИНЕРАЛНИХ ВОДА
У ТРГОВИНИ СПЕЦЕРАЈА И ДЕЛИКАТЕСА
Д. КОДЕ
У НОВОМЕ САДУ. 29—30

ПРВА СРПСКА ФАБРИКА
СВАКОВРСНИХ
ЖЕНСКИХ И ДЕЧИЈИХ ОБУЋА
Д. БОШКОВИЋА
У БУДИМ-ПЕШТИ
препоручује по следећој цени:

1 туце дечијих кожних регата	од № 20—24	по фор.	12.—
1 туце дечијих веће „ „ „	„ 25—29	„ „	15.—
1 „ девојачких „ „ „	„ 30—34	„ „	20.—
1 „ великих „ „ „	„ 35—40	„ „	26.—
1 „ вел. кит жути штеп регата „ „	„ 35—40	„ „	48.—
1 „ вел. од лака жути штеп рег. „ „	„ 35—40	„ „	48.—

На цуг.

1 туце дечијих од шагрина бизмарк од	№ 25—29	по ф.	22.—
1 „ „ руски лак „ „ „	„ 25—29	„ „	26.—
1 „ девојачких „ „ „ „ „	„ 30—34	„ „	32.—
1 „ „ од шагрина „ „ „	„ 30—34	„ „	26.—
1 „ велике „ „ „ „	„ 30—34	„ „	37.—
1 „ „ од гемза „ „ „	„ 30—34	„ „	39.—
1 „ „ руски лак са гемз-ајнсац „	„ 30—34	„ „	44.—
1 „ „ „ „ са кит-ајнсац „	„ 30—34	„ „	46.—
1 „ „ „ „ са чојом-ајнсац „	„ 30—34	„ „	48.—
1 „ „ кит сасвим, коване „	„ 30—34	„ „	46.—
1 „ „ „ „ штеп жути „	„ 30—34	„ „	54.—
1 „ „ салон лак „ „ „	„ 30—34	„ „	54.—
1 „ „ руски лак „ „ „	„ 30—34	„ „	54.—

Свако туце са пине рачуна се више фор. 4.—
Остали сви квалитети извршују се по налогу. 3—3

КО ГОД ПАТИ ОД ЗУБОБОЉЕ
дајем му
500 ДУКАТА

ако и после употребе Коте-ове водице за зубе, (Kothe's Zahnwasser) и опет осети бола у зубима или непријатан задах уста.

А ко жели чисте, лепе и здраве зубе имати, нека употребљује Коте-ов прашак за зубе, као и четке за зубе најбољег производа, 1 ком. стаје 30—50 нов. Прашак за зубе 1 кут. 30 нов. а водица за зубе 1 флаша 35 новч.

Све ово може се добити у Новом Саду у трговини Браће М. Поповића.

С поштовањем
Jok. Georg Kothe,
Hof-Lieferent.

5—5

Главно стовариште у Н. Саду код г. Ј. Клајнчка. 15—15

ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ
код
ЈОСИФА ХОФМАНА
Budapest
Akademiegasse.

13—28

НАЈТОПЛИЈЕ СЕ ПРЕПОРУЧУЈЕ
Дра ФОРТИЈА ГЛАСОВИТИ МЕЛЕМ ЗА ОЗЛЕДЕ.

Овај у најдаљим круговима поради својих особито лековитих успеха врло познати и многоструки искусити мелем за ране, проузрокује чрез своју размекшану и довревајућу делатност — усљед својих блажећи и видајући својства, чудно, сигурно, брзо и коренито цељење, ма на који начин насталих рана, чирева, нагњетина, отечина, отврда, угриза, бодежа и т. д.

Не мање се показује као врло лековито средство и код других различитих у напутку о пораби, опширније пописани бољи. — Не може се доста живахно препоручити пригодом одвикнућа детета од дојке често се десећих упала или отврда женски сиса.

Цена најмањег замотка уједно напутком о пораби стоји 35 нов. повећег 50 н. а највећег 1 ф. — чрез пошту 20 нов. више. Разашиљу се само замотци по 1 фор.

Набава бива у Будимпешти: у главном складишту лекарна Јосипа Терека, у Араду код М. Рожњаја и код А. Шефера, у Еперјешу код Ђ. Ишепија, у Вел. Варадину код А. Молнара, Ђ. Њирија, М. Хувеле, у Митровици код А. Крстоносића и сина у Темишвару код И. Тарцаја и Ц. М. Јанера као и другим знаменитијим лекарнама по већи вароши. Наручбине се уз готов новац или поштанском заузетницом тачно опремају.

П. г. која желе ово твориво на складиште узети, нека се обратити изволе на творитеља Ладислава Форти-ја у Будимпешти I. тврђава, Нандор улица бр 3. 5—12

Одговорни уредник Тоша Бекић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.